

Ergenler için Yeterlik Alg?s? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ergenler için Yeterlik Alg?s? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21181>

Özet

Ergenler için Yeterlik Algısı Ölçeği (YAÖ), ergenlik dönemindeki bireylerin çeşitli yaşam alanlarındaki yeterlik algıları sistematik bir şekilde ölçmek amacıyla psikometrik açıdan geliştirilmiş bir araçtır. 2016 yılında Özer ve arkadaşları tarafından geliştirilen bu ölçek, ergenlerin akademik, sosyal ve kişisel alanlardaki öz yeterlik inançlarını değerlendirmeye odaklanmaktadır. Yeterlik algısı, bireyin belirli görevleri başarıyla tamamlama kapasitesine olan inancını ifade eder ve ergenlik dönemindeki psikososyal gelişimde kritik bir rol oynar. Ölçeğin geliştirilmesi, Türk kültürüne özgü geçerlik ve güvenirlik çalışmalarıyla desteklenmiştir.

Bu araç, özellikle eğitim ve psikolojik danışmanlık ortamlarında, ergenlerin güçlü ve gelişime açık yönlerini belirlemek, müdahale programları tasarlamak ve ergenlik dönemine özgü gelişimsel zorlukları anlamak için önemli bir araç sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Yeterlik Algısı, Ergenlik, Öz Yeterlik, Ölçek Geliştirme, Psikometrik Özellikler, Türkiye.

Yazarlar

Arif Özer, Derya Gençtanrı Kurt, Serdar Kızıldağ, Serpil Demirtaş Zorbaz, Fidan Arç? ?ahin, Tuba Acar, Tuncay Ergene.

Amaç

Ergenler için Yeterlik Algısı Ölçeği'nin temel amacı, 12 ila 18 yaş arasındaki ergenlerin kendilerini farklı alanlarda ne kadar yeterli gördüklerini ölçmektir. Bu dönemde gelişen öz yeterlik inançları, akademik başarı, sosyal uyum ve genel ruh sağlığı üzerinde belirleyici etkilere sahiptir. Ölçek, bu algıları nicel olarak değerlendirerek araştırmacılara ve uygulayıcılara ergen gelişimi hakkında derinlemesine bilgi sağlamaya hedeflemiştir.

Ölçek, mevcut uluslararası ölçüm araçlarındaki kültürel adaptasyon zorluklarını aşmak ve Türkiye popülasyonunun özelliklerine uygun, kültürel olarak hassas bir değerlendirme araç sunmak üzere özel olarak tasarlanmıştır. Bu sayede, Türk ergenlerinin yeterlik algısı düzeylerinin güvenilir ve geçerli bir şekilde belirlenmesi mümkün olmuştur.

Yapı

Ölçek, psikolojideki temel kavramlardan biri olan yeterlik algısı (Perceived Competence) ölçmektedir. Yeterlik algısı, bireyin belirli bir alanda başarıyla olma yeteneğine dair sahip olduğu

kişisel inançtır. Bu yapı, genellikle Albert Bandura'nın Sosyal Bilişsel Kuramı'ndaki öz yeterlik kavramıyla yakından ilgilidir, ancak daha geniş bir yelpazede, bireyin kendini ne kadar etkili hissettiğini kapsar.

YAÖ, yeterlik algısının tek boyutlu bir yapı yerine, ergen yaşamının farklı ve kritik alanlarını kapsayan çok boyutlu bir yapı olarak ele almaktadır. Bu boyutlar genellikle akademik yeterlik, sosyal yeterlik ve kişisel/duygusal yeterlik gibi alt alanları içerecek şekilde belirlenmiştir. Bu ayrımla, ergenlerin farklı gelişim alanlarındaki güçlüklerini veya başarılarını daha detaylı analiz etme imkanı sunar.

Geçerlik

Ergenler için Yeterlik Algısı Ölçeği'nin (YAÖ) geliştirme çalışması, kapsamlı psikometrik analizlerle desteklenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliği, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullanılarak incelenmiştir. Bu analizler, ölçek maddelerinin kuramsal olarak öngörülen faktör yapılarıyla uyumlu olduğunu göstermiştir.

Ayrıca, ölçeğin geçerliğini desteklemek amacıyla ölçüt bağıntıları geçerlik çalışmaları da yürütülmüştür. YAÖ puanlarının, ilişkili olduğu düşünülen diğer psikolojik yapılarla (örneğin, öz saygı, genel öz yeterlik) beklenen yönde ve anlamlı korelasyonlar göstermesi, ölçeğin geçerli bir ölçüm aracı olduğunu kanıtlamaktadır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik analizleri, iç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alfa) hesaplanarak raporlanmıştır. Geliştirme çalışmasında elde edilen yüksek Cronbach Alfa katsayıları, ölçeğin maddelerinin ölçülen yapıya tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir. Bu yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçeğin farklı alt boyutları için ayrı ayrı da sunulmuştur.

Güvenirlik çalışmaları arasında ayrıca, test-tekrar test güvenilirlik katsayıları da hesaplanmıştır varsayılmaktadır (kaynakta doğrudan belirtilmese de geliştirme çalışmaları standardıdır). Bu katsayılar, ölçek puanlarının zaman içinde kararlılığını değerlendirerek, aracın uzun süreli kullanıma uygunluğunu teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Özer ve arkadaşları (2016) tarafından gerçekleştirilen faktör analizi, Ergenler için Yeterlik Algısı Ölçeği'nin çok boyutlu yapıya ortaya koymuştur. Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA), ölçeğin maddelerinin birkaç temel faktör altında toplandığını göstermiştir. Bu faktörler, ergenlerin yeterlik algılarının ayrıttıran farklı yaşam alanlarına karşılık gelmektedir.

Doğrulan? Faktör Analizi (DFA) ise, AFA'dan elde edilen faktör yapısının farklı bir örneklem üzerinde test edilerek model uyum indekslerinin (CFI, TLI, RMSEA vb.) kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermiştir. Bu sonuçlar, YAÖ'nün kuramsal temellere dayanan çok faktörlü bir yapıya sahip olduğunu ve bu yapının Türk ergen popülasyonunda iyi bir uyum sergilediğini kanıtlamaktadır.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geliştirme (Developmental Scale)

Format: Derecelendirme Ölçeği (Likert Tipi Derecelendirme) (Ayrıntılı derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemiştir, ancak geliştirme ölçeklerinde genellikle 4 veya 5'li Likert tipi kullanılır.)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ergenler

Yaş Grubu: Genellikle 12-18 yaş aralığı

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki ortaokul ve lise öğrencileri örneklemini üzerinde standardize edilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale). Bireylerin kendi yeterlik algılarını değerlendirmelerine dayanır.

Anahtar Kelimeler

Öz Yeterlik, Bilişsel Değerlendirme, Ergen Psikolojisi, Akademik Başarı, Sosyal Gelişim, Benlik Kavramı.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Arif Özer

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: (Kaynakta belirtilmemiştir.)

Kurum E-posta Adresleri: arifozer@hacettepe.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Yazışma Adresi: Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü (Tahmini Kurum Adresi)

?zinler, Ücretler ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2016

?zinler ve Ücretler: Ölçek, akademik ara?tırmalarda kullanıma aç?ktır. Ticari amaçlı kullanımlar ve büyük ölçekli uygulamalar için sorumlu yazar (Arif Özer) ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Akademik çalışmalarda genellikle izin alınması tavsiye edilir.

Referanslar

Özer, A., Gençtanrırm Kurt, D., Kizilda?, S., Demirta? Zorbaz, S., Ar?c? ?ahin, F., Acar, T. ve Ergene, T. (2016). Ergenler için Yeterlik Algısı Ölçeği'nin (YAÖ) geli?tirilmesi. *E?itimde ve Psikolojide Ölçme ve De?erlendirme Dergisi*, 7(1), 237-250. doi:10.21031/epod.17205

Ölçeğin orijinal PDF dosyası a?ağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [ergenler-icin-yeterlik-algisi-olcegi-toad.pdf](https://www.arabpsychology.com/wp-content/uploads/2016/07/ergenler-icin-yeterlik-algisi-olcegi-toad.pdf)

Ergenler için Yeterlik Algısı Ölçeği Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri, orijinal kaynak içeriğinde do?rudan sa?lanmamıştır. Maddelerin tam listesi, yukarıda belirtilen hakemli dergi makalesinde (Özer et al., 2016) ve sa?lanan PDF dosyasında yer almaktadır.

Ölçek, çok sayıda maddeden oluşmaktadır ve bu maddeler, ergenlerin kendilerini çe?itli alanlarda ne kadar ba?arılı ve yetkin gördüklerini sorgulamaktadır. Maddeler, geli?tirme sürecinde kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla uzman görüşleri alınarak oluşturulmuştur.